

est, hic minor, sed quia ille Pater, hic Filius, ille a quo est, qui mittitur: ille qui est ab eo, qui mittit. Et subdit statim, secundum hoc jam potest intelligi, non ideo tantum dici missus Filius: quia Verbum caro factum est, sed ideo missus, ut Verbum caro fieret. Et per praesentiam corporalem illa, quae scripta sunt, operaretur, id est, ut non tantum homo missus intelligatur, quod Verbum caro factum est, sed esse Verbum missum, ut homo fieret, etc. In quibus verbis expendo, in missione Verbi, ut Verbum est, importari secundum Augustinum processionem aeternam a Patre, et ita non posse missionem Verbi alteri, quam Patri attribui, solamque missionem Verbi, ut hominis, attribui, aliis personis, non quia per verbum mittendi non importetur habitudo ad principium personae missae, sed quia Christus, ut homo non a solo Patre, sed etiam ab aliis personis producitur, et causatur. Nec ex lib. 2, de Trinit., cap. 5, aliud colligi potest.

CAPUT IV

AN QUÆDAM MISSIO DIVINÆ PERSONÆ SIT INVISIBILIS, ET ALIA VISIBILIS, ET DE UTRIVSQUE RATIONE ET MODO.

1. *Triplici modo dicitur missio divina.* — Tribus modis potest dici hæc divina missio; primo ex parte personae missae, et consequenter etiam mittentis, et sic quaedam est missio Filii, alia Spiritus sancti, illa est a solo Patre, hæc a Patre et Filio, quæ satis patent ex dictis. Quomodo autem vel distinguantur, vel coniungantur hæc missiones, ex dicendis patebit.

2. *Missio dividitur.* — Secundo dividi potest missio ex parte effectus, seu termini, ad quem tendit, et sic posset accipi divisio, quam insinuat Durandus in 1, d. 14, q. 3, ubi ait, missionem aliquando fieri secundum dona naturæ: aliquando per dona gratiæ, interdum per dona gloriæ, et primam dicit esse imperfectam, secundam perfectam, tertiam perfectissimam. Verumtamen D. Thomas, Alensis, et cæteri scholastici cum Magistro non admittunt, missionem fieri secundum dona naturalia, quia Scriptura nunquam ita loquitur, sed solum dicit, personam divinam mitti in ordine ad aliquem effectum superantem naturæ ordinem et pertinentem ad ordinem gratiæ, in his autem divinis rebus servare debemus phrasim Scripturæ. Ratio etiam reddi potest ex D. Thoma, dicta q. 43, art. 3, et eadem 1 p., q. 8, art. 3. Quia per dona naturæ Deus tantum di-

citur esse in rebus tribus modis: *Per essentialiam, praesentiam et potentiam*: non dicitur autem persona mitti, nisi quando incipit esse novo quodam modo, qui solum est per gratiam.

3. Quod ita explicari potest, nam per primam rerum creationem non dicuntur personae proprie mitti, quamvis incipiant esse in rebus, quæ antea non erant, quia missio proprie dicitur in ordine ad rem præexistentem. Et consequenter non dicuntur etiam mitti per conservationem, vel gubernationem pertinentem ad ordinem naturæ, quia hæc sunt veluti debita ex vi prioris actionis, et ideo ratione illarum non censetur Deus existere novo modo in rebus. Illud ergo primum membrum a Durando positum rejiciendum est. Alia vero duo sub una missione per gratiam sanctificantem a D. Thoma comprehenduntur, nec immerito, quia gloria est gratia consummata. Quomodo autem sub hac generali ratione alia particulares missiones comprehendantur, ex dicendis constabit, ubi etiam explicabitur aliud membrum, quod ibi addi posset de missione per gratiam unionis.

4. *Alia divisio.* — Tertio ergo, ac principaliter dividitur missio ex parte modi in invisibilem, et visibilem, invisibilis dicitur, quæ interno et spiritali modo sit: visibilis autem quando ad sensibilem terminum fit, vel per aliquod sensibile signum manifestatur utrumque autem missionis modum ex Scriptura colligimus. Nam de invisibili recte intelligitur illud ad Rom. 5: *Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris, per Spiritum sanctum, qui datus est nobis.* Nam cum Spiritus sanctus datur, etiam mittitur: sicut autem infusio charitatis invisibilis est, ita etiam missio, quæ cum illa fit. De visibili autem missione est illud ad Galatas 4: *Misit Deus Filium suum factum ex muliere, et similia.*

5. *Duplex dubium occurrit.* — Ad explicandam autem utriusque missionis rationem duo dubia prius discutienda sunt. Primum est, an hæc duo membra sint ita inter se condistincta, ut neutrum aliud in se includat, vel potius distinguantur tanquam includens et inclusum. Quidam enim existimant, distinguere hoc posteriori modo; quia invisibilis missio est illa, quæ fit per effectus invisibiles et exterius nullo modo apparet, ut quando impletur illud: *Qui diligit me, mandata mea servabit et ad eum veniemus*: nam ille adventus invisibiliter omnino fit, nunquam autem veniunt personae omnes, quin procedentes mittantur. Visibilis autem missio fit, quando interna et in-

visibilis missio ita fit, ut per aliqua exteriora signa demonstratur, sicut ad Apostolos facta est in die Pentecostes. Ratio reddi potest, quia visibilis missio fit ad demonstrandam invisibilem, ut hominibus innotescat: ergo visibilis missio includit invisibilem et quasi componitur ex invisibili effectu, et signo visibili, sicut homo ex anima et corpore.

6. *Resolutio. — Effugium. — Rejicitur.* — Dicendum vero est, has duas missiones esse condistinctas et per se loquendo necessarium non esse, ut simul invisibilis missio fiat, quoties fit visibilis. Probatum inductioe prius in præcipua missione visibili Verbi divini, deinde in missionibus Spiritus sancti. Primum igitur in Filii Dei Incarnatione visibilis ejus missio facta est sine ulla invisibili. Respondent aliqui, tunc in eodem momento factam esse invisibilem missionem ad Virginem, per insignia Spiritus sancti dona. At hoc extrinsecum est ad illam missionem, nam illa missio invisibilis ad Virginem, nec fuit significata per visibilem Verbi missionem, nec fuit terminus illius. Facilius dici posset, in illa missione visibili divini Verbi missum esse invisibiliter Spiritum sanctum ad animam Christi per gratiam sanctificantem. Sed hæc missio invisibilis non manifestatur per se per illam visibilem, neque includitur in illa, tanquam per se et intrinsece componens illam. Et licet ad illam consequatur aliquo modo, inde non fit, non esse condistinctas modo declarato.

7. *Alius modus respondendi.* — Aliter vero dici posset, ipsam Verbi conjunctionem ad humanitatem intrinsece esse invisibilem missionem, quatenus est illius humanitatis altissima sanctificatio. Sed oportet advertere illam sanctificationem CHRISTI hominis per unionem humanitatis ad Verbum et assumptionem hypostaticam ejusdem humanitatis, non constituere duas missiones, unam invisibilem, aliam visibilem ejusdem Verbi. Quia illi non sunt duo modi existendi Verbi in humanitate, sed est unica simplex unio, quæ ratione a nobis distinguitur, quatenus est suppositio et quatenus est sanctificatio: quæ distinctio non satis est ad multiplicandam missionem, quæ solum attenditur secundum novum modum existendi Dei in creatura. In quo etiam considerandum est, quod illa missio non dicitur visibilis, quia versetur circa signum visibile representans aliquid invisibile. Actio enim, per quam sit illa missio, non est tantum representativa (ut sic dicam) nec etiam est visibilis in se, vel in formalissimo termino suo (ut

ita loquar) sed est unitiva et sanctificativa per actionem valde internam, spiritualem et divinam. Quia vero terminatur ad personam compositam visibilem ratione assumptæ naturæ, licet verbum ad eam missum sit invisibile, ideo illa missio visibilis est. Unde per illam non tantum anima, sed etiam caro illa visibilis sanctificata est, licet sanctificatio fuerit invisibilis.

8. *Refellitur.* — Alio tandem modo potest cogitari, quod ibi fuerit conjuncta missio invisibilis cum visibili, quatenus tota Trinitas unionem illam operata est. Nam licet sola persona Verbi illam terminaverit, et ideo solum Verbum caro factum sit: tamen omnes personae illam effecerunt, et ea ratione peculiari modo esse cæperunt in illa humanitate. Quia Deus peculiari modo est, ubi peculiariter operatur. Unde ad Beatam Virginem dictum est: *Spiritus sanctus supercendet in te, etc.* Recte ergo dicitur missus ad humanitatem Verbo uniendam, quæ missio invisibilis dici potest. Et cum Spiritu sancto venit Pater, licet non missus, venit etiam Filius a Patre missus, non solum ut terminus, sed etiam ut effector illius unionis. Sed hoc etiam solum declarat, inveniri ibi duplicem rationem missionis, scilicet, terminationem et efficientiam, unam propriam Filii, ratione ejus singulariter, ac proprie dicitur missus, ut in ea humanitate subsistat: aliam communem per singularem efficientiam, ratione ejus vere dici potest tota Trinitas peculiari modo esse in illa humanitate ut omitam etiam per quamdam concomitantiam ibi adesse, licet illi non uniatur personaliter, ut in primo tomo de Incarnatione, et in 3 de Eucharistia diximus. Tamen inde non fit, unam ex illis missionibus formaliter componi ex alia, vel fieri visibilem per aliam, imo si attente considerentur, ambæ sunt visibiles in suo genere. Propria enim missio Verbi visibilis est, quia per illam constituitur visibilis persona sub humanitate. Altera vero, quæ est per efficientiam, visibilis etiam est, quia fit per actionem terminatam ad rem sensibilem, nempe hunc hominem Deum, et quia ratione illius peculiari modo habitat Trinitas in humanitate et in ejus corpore sensibili.

9. *Missiones visibiles. — Aliquorum responsum. — Refutatur.* — Venio nunc ad missiones visibiles Spiritus sancti. Inter quas una ex præcipuis fuit in die Baptismatis CHRISTI Domini, quando Spiritus sanctus in ipsum descendit in specie columbæ, nam ille descensus Spiritus sancti non fuit sine missione ipsius a

Patre et Filio, et tamen nulla missio invisibilis tunc facta est, quia nullum gratiæ effectum operatus est tunc Spiritus sanctus in Christo Domino, quia nullum gratiæ augmentum recipere potuit. Respondent aliqui, eo tempore, quo Spiritus sanctus visibiliter descendit supra Christum, invisibiliter descendisse in Joannem, quem in eo actu, et mysterio in gratia crevisse credendum est. At hoc extrinsecum et accidentarium est, quia nec illa sanctificatio invisibilis Joannis per visibilem illam significata est, nec Spiritus sanctus dicitur descendisse ad ipsum, sed ad Christum, neque etiam est, cur dicamus, fuisse specialem sanctificationem, quasi ex opere operato, sed solum eam, quam per novos actus vivæ fidei, et confessionis ejus, prædicando, et confitendo Christum, tunc meruit. Quomodo etiam multi ex his, qui tunc aderant, potuerunt credere, et sanctificari, et verisimile etiam est, ad multos alios descendisse tunc Spiritum sanctum invisibiliter. Omnia tamen illa sunt accidentaria, et extrinseca ad illam missionem invisibilem.

10. *Alius modus respondendi difficultati.* — *Refellitur.* — Aliter dici posset, quamvis tunc non descenderit Spiritus sanctus invisibiliter in Christi animam per dona gratiæ habitualis, descendisse per dona gratiæ actualis, excitando illam sanctissimam animam ad mirificos, et insignes actus charitatis Dei, et hominum, et ad illum insignem humilitatis actum. Hanc enim internam motionem ipsemet Christus illis verbis significavit, cum ad Joannem dixit: *Sine modo: sic enim decet nos implere omnem justitiam.* At, licet verum sit, exercuisse tunc Christum ut hominem viatorem novos, et speciales actus virtutum, non est, cur dicamus, descendisse tunc Spiritum sanctum novo, aut peculiari modo invisibiliter in ipsum. Quia illos actus operabatur Christus ex habitibus perfectissimis, quos habebat sine ullo illorum augmento, et ad illos sese poterat excitare ex interna, et connaturali sibi virtute, et ex perpetua consideratione supernaturalium rerum, qua nunquam carebat, non solum per scientiam beatam, sed etiam per infusam, solumque indigebat actuali concursu supernaturali Spiritus sancti ad illos præstandos. Propter solum autem illum concursum non fit nova missio invisibilis, quia est debitus ratione prioris gratiæ, et Christo erat speciali titulo, connaturalis ratione unionis. Alioqui dicendum esset, Spiritum sanctum missum fuisse ad Christi animam invisibiliter fere continue per totam vitam, quia nunquam cessavit ad his virtutum

operibus insignibus, ad quæ semper recipiebat Spiritus sancti auxilium, saltem quantum ad actualem concursum. Nulla ergo singularis missio invisibilis facta est ad Christum in baptisate.

11. *Respondendi difficultati divi Thomæ modus assignatur.* — Unde tandem divus Thomas docet, non esse quidem necessarium, ut eomet tempore, quo missio visibilis Spiritus sancti fit, fiat etiam invisibilis, sed quod, vel tunc fiat, vel saltem præcesserit, et tunc per visibilem missionem indicatur, atque ita factum esse in illa missione Spiritus sancti, quia columba illa descendens super Christum, et supra illum aliquantulum perseverans, significavit descensum invisibilem Spiritus sancti in animam Christi, quæ tempore conceptionis ejus præcessit, et perseveranter, atque immobiliter facta est. Quod etiam significatum est per illa verba, quæ tunc audita sunt: *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui.* Ostendunt enim non tunc incepisse complacere, sed a principio complacuisse, licet tunc id fuerit specialiter significatum. Quæ doctrina verissima est, tamen ex ea recte concluditur, invisibilem missionem tantum comparari ad visibilem, ut objectum ejus, seu tanquam signatum ad signum, ac subinde esse illas duas missiones distinctas inter se, sicut exemplar, et imago. Imo etiam esse tempore separabiles, quandoquidem prius invisibilis facta esse supponitur, et postea notificatur per aliam visibilem. Non est ergo una pars alterius, nec necessario una in alia includitur. Et ita probata relinquatur assertio posita. Et ratio ejus reddi potest ex proxime dictis, quia hæc duæ missiones comparantur sufficienter ut res, et signum rei, quæ inter se condistinguntur, licet signum dicat habitudinem ad rem signatam.

12. *Oritur dubium.* — Hinc vero nascitur secundum dubium, quia sequitur, divisionem illam sufficientem non esse, dari enim potest tertium membrum missionis quasi compositæ ex visibili, et invisibili. Erit ergo quædam missio pure invisibilis, alia pure visibilis, alia composita ex utraque. Probatur, quia negari non potest, dari aliquas missiones visibiles, quæ intrinsece, ac per se involvunt invisibiles. Ut fuit imprimis missio Spiritus sancti in die Pentecostes ad Apostolos: tunc enim, et ipsi sunt repleti gratia invisibili, et est de fide certum, quia propterea dictum est de Apostolis, Act. 2: *Repleti sunt omnes Spiritu sancto,* et missio illa invisibilis visibili signo manifes-

tata est. Unde non solum concomitanter concurrerunt ibi duæ missiones visibilis, et invisibilis, ut supra de missione Verbi per Incarnationem dicebamus, sed per se sunt ita connexæ, ut unam quasi compositam efficiant. Nam per signum illud visibile indicatur Spiritus sanctus, ut descendens ad actualem sanctificationem invisibilem præstandam, quæ tunc fit in eo, ad quem tunc visibiliter mittitur: et ideo ad veritatem et complementum illius missionis duo requiruntur, scilicet, interna sanctificatio, et exterior illius significatio: est ergo una quasi composita. Idem videre licet in missione visibili Spiritus sancti, quando Christus, Joan. 20, insufflavit in Apostolos, dicens: *Accipite Spiritum sanctum,* tunc enim sub specie illius flati visibilis missus est Spiritus sanctus invisibiliter ad Apostolorum animas, et ideo unica fuit missio ex utraque composita.

13. *Responsum.* — Respondeo, omnino verum, et certum esse dari aliquas missiones visibiles, quæ sine interna sanctificatione non sunt, et consequenter nec sine Spirituali, et intima Spiritus sancti missione, nam hoc convincunt adducta exempla. Et ratio est, quia Deus potest descendere prout voluerit, talis autem missionis modus possibilis est, et valde perfectus, imo fortasse nunquam aliter Spiritus sanctus missus est, excepta duntaxat missione visibili ad Christum in ejus baptismo, propter singularem rationem in Christo inventam. Nam ad illum missus est Spiritus sanctus ut ad sanctificatorem, et ex se sanctum per naturam, et personalem dignitatem, ad alios vero homines mittitur ut ad indigentes actuali sanctificatione, quæ interdum ad communem profectum ordinatur, et ideo cum fit, peculiari signo visibili manifestatur. Unde etiam verum censeo, in hoc genere missionis visibilis, unicam tantum fieri missionem includentem internam missionem cum externa illius demonstratione, et ex hac duplici ratione quasi componi unam missionem. Quia totum illud fit per modum unius actionis, et cum quadam connexione illarum partium inter se, ut in ratione dubitandi declaratum est.

14. *Divisionem esse sufficientem probatur.* — Nihilominus hinc non fit, divisionem esse diminutam. Primo quidem, quia interna illa missio, quæ fit in hac visibili missione eo ipso, quod fit ut per se conjuncta cum tali signo visibili, et per modum unius, jam non est omnino invisibilis, sed visibilis saltem per aliud. Sicut de contritione dici solet in Sacra-

mento Pœnitentiæ, ut conjunctam signo sensibili esse aliquo modo sensibilem, et ita esse partem Sacramenti, et Christus Dominus, licet sit in Eucharistia per se invisibilis, nihilominus ut conjunctus visibilis speciebus Sacramentum aliquo modo sensibile. Secundo, quia substantia, verbi gratia, sufficienter dividitur in immaterialem, et materialem, etiamsi homo ex anima immateriali, et corpore materiali constet, quia nihilominus illa composita substantia materialis est, et corporea. Sicut supra etiam dicebamus, missionem personæ divinæ simpliciter esse temporalem, quia licet includat æternam processionem, tamen non significat illam secundum se, nec pro illa sola supponit, sed ut componit unum quid cum temporali actione, quod compositum temporale est. Ita ergo hæc missio simpliciter visibilis est, quia per signum visibile quasi consummatur, et constituitur, etiamsi includat totum id, quod pura missio invisibilis continet, imo sæpe cum majori etiam perfectione, et excellentia.

15. *Corollarium.* — Potest autem ex dictis omnibus colligi, et ratio utriusque membri, et differentia eorum inter se, et subdivisio alterius membri. Primum patet, quia de ratione missionis invisibilis duo sunt, unum positivum, alterum negativum, ut nomen ipsum præ se fert. Positivum est aliquis specialis Dei effectus, ratione cujus dicitur DEUS speciali modo esse de novo in creatura, ad quam mittitur. Et ratio hujus est, quia missio, descensus, adventus, et similia verba dicunt ordinem ad terminum quasi localem de novo acquirendum et obtinendum. Deus autem non potest incipere esse de novo alicui per sui mutationem, nec etiam potest esse novo modo, ubi antea non erat, per modum novum, quem in se acquirat, quia per hoc etiam mutaretur: ergo solum possunt omnia illa dici de DEO per mutationem creaturæ, ergo ad omnem missionem divinæ personæ (nam de visibili etiam probat hæc ratio) necessarium est, ut Deus incipiat esse novo modo in creatura per mutationem creaturæ. Quia alias impossibile est intelligere, unde denominetur DEUS quasi de novo ibi existens, aut cur nunc dicatur Spiritus sanctus mitti, potius quam antea, ergo necesse est, ut aliqua realis actio intercedat, per quam fiat aliquid, in quo talis denominatio fundetur. Quid autem illud sit, et quomodo fundet hanc denominationem, in capite sequenti explicabimus. Alterum necessarium ad missionem invisibilem est, ut ille novus modus existendi Dei in creatura, neque

sensibilem terminum habeat, nec sensibili aliquo signo manifestetur. Hoc constat ex ipso nomine *Missio invisibilis*. Et quia non potest in alio sufficienter distingui a visibili. Et quia per se notum est, posse missionem divinæ personæ separari a tali signo, cum ipsa persona invisibilis sit, et per invisibilem effectum possit novo modo alicubi esse. Neque in hac posteriori parte est ulla difficultas. Circa priorem vero dubitant aliqui, quia Deus potest sanctificare hominem de novo per beneplacitum suæ voluntatis sine reali mutatione hominis, ergo potest fieri missio Spiritus sancti invisibilis sine reali effectum vel actione Dei, sed de hoc dicam commodius capite sequenti.

16. *Quid sit de ratione missionis visibilis.* — De ratione autem missionis visibilis est, ut aliqua divina persona procedens, novo modo visibili ac sensibili incipiat esse in creatura, cum aliqua habitudine ad sanctificationem rationalis naturæ. Hanc ultimam particulam addo, ut significemus missionem visibilem divinæ personæ proprie non fieri, nisi in ordine ad sanctificationem, ut in sequenti capite explicabo. Missio enim visibilis, aut per se sanctificativa est, aut semper fit cum habitudine ad invisibilem, seu ad illam, quatenus sanctificativa est, manifestandam, ut constat ex dubio præcedenti, et ex dictis circa secundam Durandi divisionem intelligi etiam potest. Quia per creationem, conservationem et gubernationem rerum corporalium et sensibilibus, incepit Deus esse in illis modo aliquo sensibili; invisibilis enim ejus præsentia per ea, quæ facta sunt, conspici quodammodo potest, et tamen per illum præsentia modum non dicitur persona divina mitti, ut dictum est, ergo ad missionem etiam visibilem necessaria saltem est habitudo aliqua ad superiorem modum existendi Dei in creatura per illius sanctificationem. Hac ergo parte supposita, aliæ claræ sunt. Quia etiam ad hanc missionem necessaria est actio personæ missæ et mittentis, in qua fundetur illa denominatio vel perventio ad talem terminum: ille autem modus debet esse aliquo modo visibilis, ut per hoc distinguatur hæc missio ab invisibili. Recte ergo ita explicatur ratio visibilis missionis, et ex utriusque ratione satis constat differentia inter illas, et quomodo adæquate dividant missionem, nam distinguuntur per differentias quasi contradictorias et immediate oppositas.

17. *Colligitur subdivisio missionis visibilis.* — Tandem ex dictis colligere licet subdivisionem visibilis missionis. Nam invisibilis secun-

dum propriam rationem non ultra dividitur, quia sanctificatio, secundum quam sit talis missio, ejusdem rationis in omnibus est, licet secundum quamdam appropriationem subdividi possit, ut capite sequenti declarabo. At visibilis missio multiplex esse potest pro ratione terminorum aut signorum sensibilibus, sub quibus fit. Duæ autem partitiones, quæ ex dictis subinferuntur, peculiariter notandæ sunt. Una est, quia quædam missio visibilis est substantialiter (ut sic dicam) seu in essendo, altera est sensibilis in significando et representando. Prius membrum pono propter missionem Verbi per Incarnationem, nam illa non est per se ordinata ad significandum vel representandum, sed ad essendum: Unde Verbum non est missum, quia representatum per humanitatem, sed quia est illi realiter, substantialiter ac personaliter unitum; et ideo dixi, illam missionem esse visibilem substantialiter, aliæ vero sunt visibiles tantum representative. Unde etiam est alia differentia notanda inter illas, quod in priori intervenit non solum effectio, sed etiam realis unio et terminatio Verbi ad humanitatem, et humanitatis ad Verbum, ratione cujus dicitur visibiliter missum singulari modo, absque alia representatione. In aliis vero missionibus, præter effectioem aliquam solum intervenit peculiaris representatio sensibilis personæ missæ, ut postea videbimus. Recte igitur dividitur visibilis missio, ut aliqua talis sit, quia terminatur ad personam divinam, quam quodammodo facit realiter sensibilem et visibilem, juxta illud, *Verbum caro factum est*, et illud, *Quod audivimus et vidimus, et manus nostræ contrectaverunt de Verbo vitæ*, altera vero sit visibilis in representando visibiliter divinam personam, ut venientem ab alio ad hominem sanctificandum.

18. Hæc vero posterior missio visibilis, quam representativam appellare possumus, ulterius dividitur, quia quædam est pure representativa seu notificativa missionis invisibilis jam factæ, altera vero esse videtur non solum representativa, sed etiam effectiva internæ sanctificationis et missionis, vel saltem ita illam representat, ut tunc fieri indicet. Nam utroque modo fieri potest, et ita posset fortasse posterius illud membrum in duo subdividi. Nam visibilis missio, quæ præsentem et actualem sanctificationem indicat, per hoc distinguitur a priori membro, in quo sanctificatio antea jam facta, nunc per visibilem missionem notificatur. Et rursus prior missio interdum ita fit, ut per sensibilem ostendatur tantum internus ef-

fectus, ut videtur accidisse in die Pentecostes, interdum vero non solum significatur, sed etiam fit visibili signo, ut fortasse contingit, quando Christus insufflando dedit Spiritum sanctum Apostolis, Joan. 20. De quibus omnibus, et de signo visibili necessario ad missionem visibilem representativam in capite sexto dicemus.

19. *Dubium.* — *Enodatur.* — Hic vero interrogare potest aliquis, an visibilis missio pure representativa possit fieri in ordine ad futuram representationem, sicut fit ad præteritam notificandam. Item an fieri possit in ordine ad sanctificationem prius factam, quæ jam non perseverat, an vero oporteat, ut duret ac conservetur eo tempore, quo sit visibilis missio. Respondeo breviter incipiendo a posteriori interrogatione, necessarium esse, ut perseveret, ut in exemplo hujus missionis patet, quod unicum habemus in descensu Spiritus sancti in specie Columbæ super Christum baptizatum. Et ex illo colligi potest ratio generalis, quia necesse est, ut per hanc missionem ostendatur persona, ad quam fit missio, ut facta, et in qua Spiritus sanctus inhabitat. Nam dona Dei sunt sine penitentia. Unde si prius facta est missio invisibilis Spiritus sancti ad talem Personam, in qua nunc non perseverat, id esse non potest, nisi propter iniquitatem talis personæ, quæ jam indigna est, ut ad eam fiat missio visibilis Spiritus sancti. Et ideo non fit missio ad representandam sanctificationem factam, nisi ut perseverantem. Atque eadem ratione non fit proprie ad representandam futuram significationem, quia per eum modum sancta effecta est persona, ad quam oportet talem missionem fieri, quæ omnia ex dicendis capite sexto magis elucescent.

CAPUT V.

DE INVISIBILI MISSIONE DIVINARUM PERSONARUM, ET OMNIBUS, QUÆ AD ILLAM PERTINENT.

1. Unum est, quod præcipue hic declarari potest, et ex quo cætera pendent, scilicet, secundum quam actionem, vel effectum Dei hæc missio fiat, quo declarato, melius intelligitur, quomodo persona ipsa mitti dicatur, et quænam mittatur, et ad quam personam, seu ad quem locum mittatur. Significatur enim hæc missio per modum cujusdam motus, cujus cognitio potissima pendet ex termino, ad quem tendit, unde et CHRISTO Domino dicebat Thomas: *Domine, nescimus quo vadis, et quomodo possumus viam scire?* In præsentem autem effec-

tus ille, secundum quem attenditur hæc missio, est quasi terminus ad quem hujus missionis, et ideo tota illius cognitio ex illo pendet: Conveniunt autem theologi, missionem hanc fieri secundum dona gratiæ, et tantum secundum illa, cujus rationem superius in secunda divisione, et in explicanda descriptione hujus missionis insinuavimus. Quia debet hæc missio fieri per aliqua dona, et non fit per dona naturæ, ergo fit per dona gratiæ.

2. *Varii errores.* — *Primus.* — *Hujus erroris fundamentum.* — *Alius error.* — *Postremus error.* — In hac autem veritate explicanda varii errores, falsæque opiniones cavendæ sunt. Primus error est eorum, qui dixerunt per dona gratiæ non dari revera personam ipsam divinam, sed solum dona creata, ac subinde solum dici dari, aut venire tunc Deum ad hominem justum, quia datur per participationem specialem divinæ naturæ, quæ est gratia. Fundamentum esse potuit, quia non potest Deus existere in creatura, nisi per essentiam, præsentiam, et potentiam (seclusa hypostatica unione) his autem modis existebat Deus in anima prius, quam illi gratiam infundat. Et quoniam illam infundit, etiam in illa est per essentiam, præsentiam et potentiam, sicut quoniam illuminat aerem, etiam est eisdem modis in lumine producto, nec propterea dici potest substantia ipsa Dei dari aeri de novo. Unde juxta hanc sententiam, non solum hæc missio fit per dona gratiæ, sed omnino nihil aliud est, quam productio talium effectuum. Alii vero censuerunt, per hanc missionem dari personam Spiritus sancti solam, non vero alias personas, ut S. Bonaventura refert, et impugnat, in 1, dist. 17. Movebat ut fortassis, quia hæc missio passiva peculiariter attribuitur in sacra Scriptura Spiritui sancto. Alii tandem dixerunt, hanc missionem fieri de facto secundum dona gratiæ, de absoluta vero potentia Dei non esse necessaria talia dona ad hanc missionem. Quia non sunt simpliciter necessaria ad justificationem hominis, nam posset per extrinsecam Dei benevolentiam justificari, et ad gloriam acceptari sine reali mutatione sui, ergo eodem modo posset ad hominem mitti Spiritus sanctus sine his donis creatis. Ita sensit Gregorius, in 1, d. 14. q. 1. concl. 3.

3. *Resolutio.* — Dicendum vero est primo, non posse fieri, nec intelligi specialem missionem Spiritus sancti ad animam hominis sine reali mutatione facta in ipso homine. Hæc assertio non pertinet ad dogmata fidei: est tamen probabilissima et vera, quam contra Gre-